

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 1 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Petek, 10. junij 2011 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.
Kandidat dobi list za odgovore.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 30 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden eno (1) točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih tridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najbolj pravilna samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kot eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

01. Med blago prištevamo:

- A dobrine, ki jih najdemo v naravi in jih moramo predelati v uporabno obliko,
- B dobrine, ki jih je količinsko na razpolago zelo malo,
- C proizvode, ki smo jih namenili za lastno uporabo,
- D proizvode, ki so namenjeni izključno reproduktivni potrošnji,
- E proizvode, ki smo jih namenili prodaji na trgu.

02. Nekatere potrebe lahko zadovoljimo le tako, da uporabimo več dobrin hkrati. Takšne dobrine so:

- A reprodukcijske dobrine,
- B subjektivne dobrine,
- C substitutne dobrine,
- D komplementarne dobrine,
- E trajne potrošne dobrine.

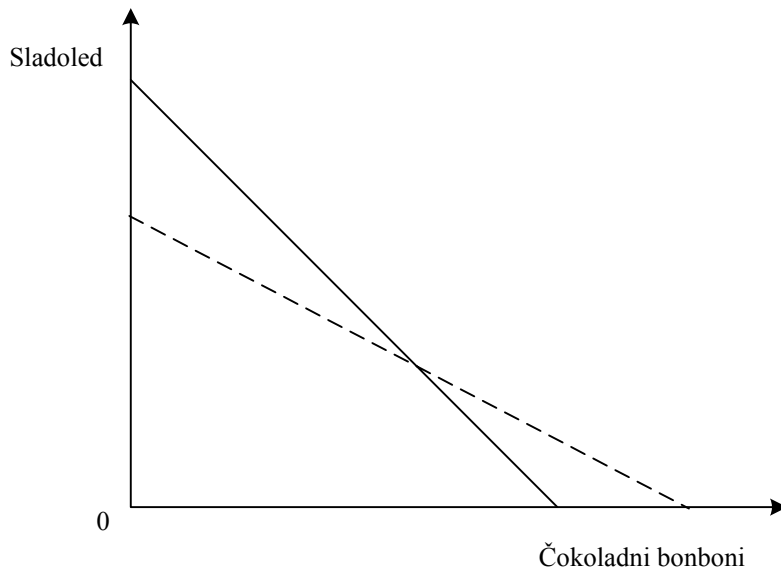
03. Preglednica nam prikazuje gibanje celotne koristnosti čokoladnih bonbonov, ki jih je pojedla Maša.

Število čokoladnih bonbonov	1	2	3	4	5
Celotna koristnost	5	8	9	10	9

Mejna koristnost četrtega čokoladnega bonbona je za Mašo:

- A 32
- B 10
- C 1
- D 0
- E -1

04. Slika prikazuje Mašino premico alternativnih možnosti potrošnje (premico cene), ko kupuje čokoladne bonbone in sladoled.

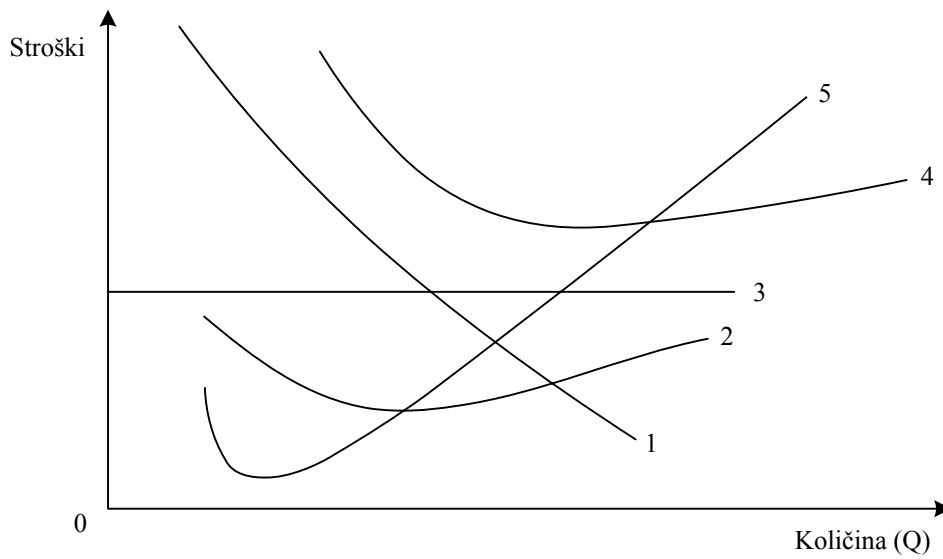
Premik Mašine premice cene je posledica:

- A odločitve, da bo kupovala več čokoladnih bonbonov in manj sladoleda,
- B povečanja potrebe po čokoladnih bonbonih in zmanjšanja potrebe po sladoledu,
- C zvišanja cene čokoladnih bonbonov in znižanja cene sladoleda,
- D znižanja njene žepnine, zato bo kupovala manj sladoleda in več čokoladnih bonbonov,
- E zvišanja cene sladoleda in znižanja cene čokoladnih bonbonov.

05. Za proizvodnjo 700 enot neke dobrine potrebujemo 4 enote dela in 3 enote kapitala. Pri podvojenem vlaganju dela in kapitala bomo imeli padajoči donos, če bo obseg proizvodnje:

- A manj kakor 700 enot,
- B 700 enot,
- C več kakor 700 enot in manj kakor 1400 enot,
- D 1400 enot,
- E več kakor 1400 enot.

06. Vrisane so krivulje raznih vrst stroškov proizvajalcev v kratkem obdobju.

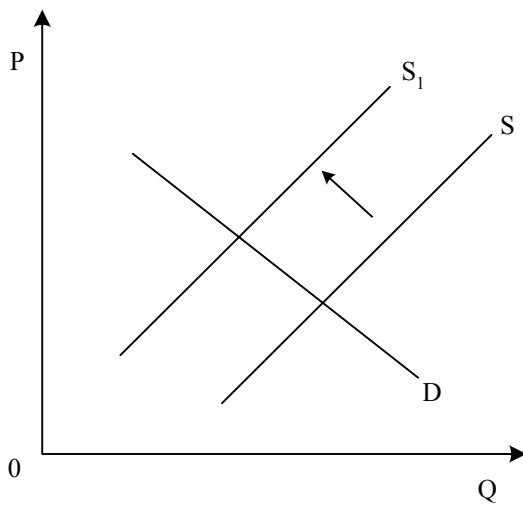
Krivuljo AFC (povprečnih fiksnih (stalnih) stroškov) prikazuje v sliki krivulja, ki je označena s številko:

- A 1
- B 2
- C 3
- D 4
- E 5

07. Krivulja ponudbe dobrine X nam kaže, kakšne količine dobrine bi bili ponudniki pripravljene ponuditi:

- A ob spremenjenih stroških proizvodnje,
- B pri danem obsegu povpraševanja po dobrini,
- C ob dani tehnologiji,
- D ob različnih ravneh cene dobrine,
- E pri danem številu proizvajalcev na trgu.

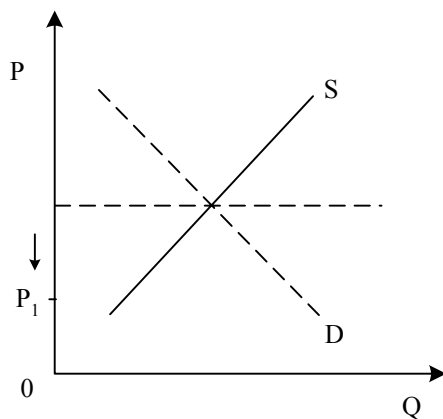
08. Slika prikazuje trg sadnih sokov:

Premik krivulje S v S_1 je posledica:

- A znižanje cene sladkorja,
- B odločitve vlade, da ne bo več subvencionirala pridelovalcev sadnih sokov,
- C zvišanja cene sadnih sokov,
- D zmanjšanja realnega dohodka potrošnikov,
- E povečanega uvoza sadnih sokov.

09. Slika prikazuje krivulji ponudbe in povpraševanja na trgu dobrine X.

Ravnovesna cena bi se znižala, če bi:

- A se povečali stroški proizvodnje,
- B se zvišale cene substitutne dobrine,
- C se povečal realni dohodek prebivalstva,
- D se znižal realni dohodek prebivalstva,
- E država povečala trošarino.

10. V zadnjem letu se je cena osebnih računalnikov znižala, medtem ko se je prodana količina povečala. Najverjetnejši razlog za to spremembo je, da:

- A se je povečal realni dohodek prebivalcev,
- B so proizvajalci povečali vlaganje v oglaševalske kampanje,
- C se je izboljšala tehnologija pri proizvodnji osebnih računalnikov,
- D se je programska oprema za osebne računalnike podražila,
- E širjenje uporabe interneta sili ljudi k uporabi računalnikov.

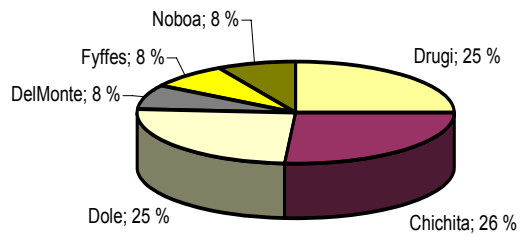
11. Dobrini X in Y sta komplementarni. Ponudba dobrine Y se je povečala. Vpliv povečanja ponudbe dobrine Y na spremembo ravnovesne cene in ravnovesne količine dobrine X bo naslednji:

	ravnovesna cena dobrine X	ravnovesna količina dobrine X
A	se bo povečala	se bo zmanjšala
B	se bo zmanjšala	se bo zmanjšala
C	se bo povečala	se bo povečala
D	se bo zmanjšala	se bo povečala
E	se ne bo spremenila	se ne bo spremenila

12. Povprečna poraba dobrine X je v letu 2007 znašala 9,8 kg na prebivalca. V letu 2008 se je dohodek na prebivalca povečal za 8 %, poraba dobrine X pa se je zmanjšala na 5,6 kg na prebivalca. Dobrina X je:

- A luksuzna dobrina,
- B substitutna dobrina,
- C komplementarna dobrina,
- D nujna dobrina,
- E inferiorna dobrina.

13. Slika prikazuje svetovni trg banan v letu 2003.

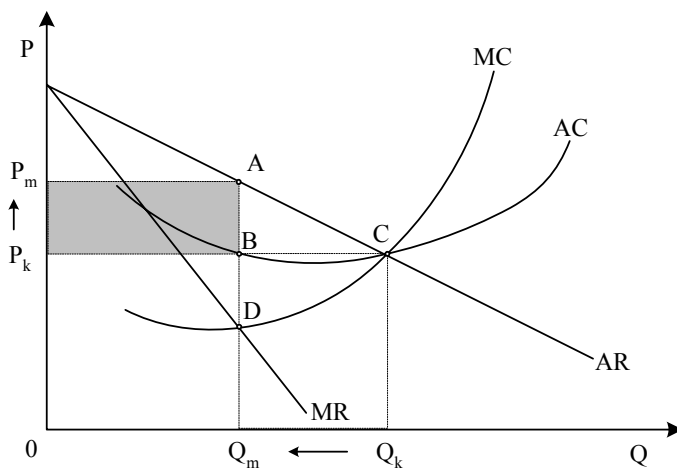

Vir: URL: <http://www.watch.com/2003/09/05.html> /4. 2. 2009

Iz podatkov sklepamo, da je za svetovni trg banan značilna:

- A monopolistična konkurenca,
- B monopolna konkurenca,
- C oligopolna konkurenca,
- D popolna konkurenca,
- E prosta konkurenca.

14. Slika prikazuje oblikovanje monopolnega ravnovesja. Monopolist dosega največji dobiček v Cournotovi točki, ki je na sliki označena s črko:

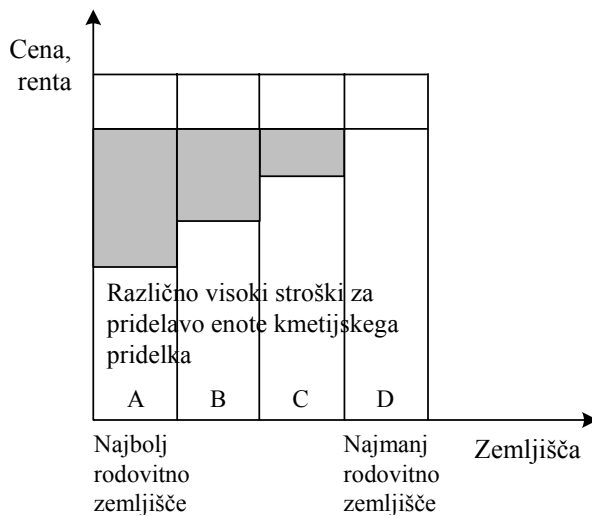

- A A
- B B
- C C
- D D
- E Nič od navedenega.

15. Vir konjunktornega ekstradobička je v:

- A velikem povpraševanju,
- B omejeni ponudbi izdelkov,
- C negotovosti in tveganosti naložbe,
- D znižanju proizvodnih stroškov,
- E visoki ceni zaradi omejevanja proizvodnje.

16. Slika prikazuje sestavo cene enote kmetijskega pridelka na štirih različno rodovitnih kmetijskih zemljiščih A, B, C in D.

Temneje označeno območje v sestavi cene enote kmetijskega pridelka s posameznega zemljišča prikazuje:

- A absolutno rento,
- B diferencialno rento,
- C normalni dobiček,
- D monopolni dobiček,
- E konjunktorni dobiček.

17. Marko je poravnal stroške mobilnega telefona za april. Dne 15. maja je s transakcijskega računa dvignil 35 EUR in na pošti plačal položnico, ki jo je prejel od mobilnega operaterja. Denar je v tem primeru opravil funkcijo:

- A hranilca vrednosti,
- B merilca vrednosti,
- C menjalnega posrednika,
- D plačilnega sredstva,
- E svetovnega denarja.

18. Po značilnostih izražanja in zadovoljevanja potreb razlikujemo več vrst končne porabe. Skupno porabo najbolje opredeljuje naslednja trditev:

- A v Spodnjem Logu bodo zaradi naraščajočega števila prometnih prekrškov zaposlili še dva policista;
- B v Spodnjem Logu bodo zaradi povečanja števila otrok povečali zgradbo osnovne šole;
- C v Mestnem Logu bodo zaradi pomanjkanja prostora dogradili poslopje mestne občine;
- D s posodobitvijo mejnega prehoda bodo skrajšali čakanje turistov na poti na Hrvaško;
- E družina Krajnc bo z nakupom stanovanja v novozgrajeni soseki v Mestnem Logu rešila svoj stanovanjski problem.

19. Kartelni dogovor je:

- A dogovor proizvajalcev v neki panogi o obsegu proizvodnje in cenah, ki prinaša koristi vsem udeležencem na trgu;
- B dogovor proizvajalcev v neki panogi o obsegu proizvodnje in cenah;
- C dogovor proizvajalcev o proizvodnji, ki omogoča hitrejši tehnološki napredek;
- D še posebno pogost ob popolni konkurenci, ko se na trgu srečuje množica proizvajalcev in množica potrošnikov;
- E potrební pogoj za nastanek monopola.

20. Keynesijanski koncept zagovarja dejavno poseganje države v gospodarstvo zaradi tržnih slabosti. Primer tržne slabosti je:

- A potrošniki ne znajo izraziti svojih potreb;
- B podjetja ne znajo zadovoljiti potreb potrošnikov;
- C podjetja se ne obnašajo racionalno in ne maksimirajo svojega dobička;
- D pojavljajo se negativne eksternalije in ekološki problemi;
- E pravna država ne deluje.

21. Podjetje Krka je transnacionalna korporacija, ker:

- A izvaža zdravila v več kakor 100 držav;
- B je organizirana kot delniška družba, katere delnice kotirajo na borzi;
- C kupuje surovine za zdravila od tujih dobaviteljev z vsega sveta;
- D je pogosto v sodnih postopkih, ki jih proti njej sprožijo konkurenti iz tujine;
- E ima proizvodne obrate tudi v Rusiji, na Poljskem in Hrvaškem.

22. Gospodarski cikel je:

- A oznaka za zgodovinski prehod iz enega gospodarskega sistema v drugega (npr. iz fevdalizma v kapitalizem);
- B značilnost fevdalističnega gospodarskega sistema, v katerem so fevdalci podložnikom v nekaterih obdobjih zemljo plenili, v drugih pa razdeljevali;
- C razvojna značilnost kapitalističnega gospodarstva, v katerem gospodarska dejavnost niha po obdobjih (vrh, upadanje, dno, polet);
- D oznaka za okoliščine, ko hiter razvoj tehnologije pospešuje spremembe v ekonomskih sistemih;
- E teoretična zasnova, ki v dejanskem življenju ne velja.

23. Teza o mednarodni eksploataciji pravi, da si v ekonomskih odnosih med bogatimi in revnimi državami koristi prisvajajo razviti in bogati. Ta teza poudarja, da:

- A je umazana (ekološko sporna) industrija v razvitih državah bolj dobičkonosna kakor v nerazvitih;
- B se v mednarodni menjavi pojavljajo škarje cen; cene surovin in kmetijskih proizvodov, ki jih izvažajo predvsem nerazvite države, so sorazmerno nizke, cene industrijskih in storitvenih proizvodov, ki jih izvažajo razvite države, pa so visoke;
- C bivše kolonije nikoli ne bodo dosegle ravni razvitosti svojih kolonialnih gospodarjev;
- D so bolj ekonomsko razvite države tudi bolj tehnološko razvite od držav v razvoju;
- E si države, ki so velike izvoznice nafte, prisvajajo levji delež dobička v mednarodnih ekonomskih odnosih.

24. Večina držav nasprotuje nastanku monopolov, ker monopolist:

- A lahko zavira tehnološki napredek, saj ga ne potrebuje v konkurenčnem boju;
- B povečuje potrebe po delovni sili in posledično manjša brezposelnost v gospodarstvu;
- C prodaja večjo količino po višji ceni in tako oškoduje potrošnike;
- D prodaja manjšo količino po nižji ceni in tako oškoduje državo;
- E lahko finančno podpira politične stranke.

25. Podatek, da je v državi Saliji stopnja naravne rasti prebivalstva 6 %, nam pove, da:

- A je bilo v Saliji na 100 prebivalcev 6 rojstev več kakor smrti,
- B je v Saliji na 1000 prebivalcev umrlo 6 ljudi več, kolikor se jih je rodilo,
- C se je v Saliji na 1000 prebivalcev rodilo 6 otrok,
- D se v Saliji na vsakih 1000 prebivalcev število ljudi zmanjša za 6,
- E je bilo v Saliji na 1000 prebivalcev 6 rojstev več kakor smrti.

26. V Sloveniji je osrednja institucija izvršilne oblasti, ki mora poskrbeti za uresničevanje zakonov:

- A ustavno sodišče,
- B računsko sodišče,
- C vlada,
- D državni svet,
- E državni zbor.

27. Alokacijska funkcija fiskalne politike je v tem, da država:

- A poskrbi za proizvodnjo in distribucijo javnih dobrin in storitev,
- B z uporabo različnih davčnih stopenj prerazdeli dohodek in bogastvo,
- C s transferji pomaga socialno šibkejšim prebivalcem,
- D med recesijo z zniževanjem davkov pospešuje gospodarsko rast,
- E med recesijo ne posega v gospodarsko dogajanje.

28. Centralna banka vodi ekspanzivno denarno politiko, če:

- A zviša eskontno stopnjo,
- B kupuje državne obveznice od poslovnih bank,
- C prodaja državne obveznice poslovnim bankam,
- D poslovnim bankam predpiše višjo stopnjo obvezne rezerve,
- E prodaja devize in manjša devizne rezerve.

29. Depreciacija je:

- A zmanjšanje vrednosti domače valute v primerjavi s tujimi valutami v razmerah fiksnih deviznih tečajev,
- B povečanje vrednosti domače valute v primerjavi s tujimi valutami v razmerah fiksnih deviznih tečajev,
- C zmanjšanje vrednosti domače valute v primerjavi s tujimi valutami ob devalvaciji,
- D povečanje vrednosti domače valute v primerjavi s tujimi valutami v razmerah fleksibilnih deviznih tečajev,
- E zmanjšanje vrednosti domače valute v primerjavi s tujimi valutami v razmerah fleksibilnih deviznih tečajev.

30. Plačilna bilanca Slovenije nam pokaže:

- A znesek dolga Slovenije do tujine,
- B javni dolg Slovenije (zunanjo in notranjo zadolženost),
- C vsa legalna plačila Slovencev v enem letu,
- D servisiranje dolga,
- E vsa plačila, ki gredo legalno prek državne meje v enem letu.

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran